

Όνοματεπώνυμο: _____

Σύνολο:/100

Σχολείο και τμήμα: _____

«Ο Ψύλλος», Δημήτρης Σπύρου

Εισαγωγικό σημείωμα του συγγραφέα, Ιούλιος 1993

Το 1987 γύριζα ένα τηλεοπτικό ντοκιμαντέρ για τον ναό του Επικούριου Απόλλωνα. Ήταν χειμώνας και έκανε φοβερό κρύο στην όμορφη πρωτεύουσα της επαρχίας της Ολυμπίας. Μόνο μια ταβέρνα ήταν ανοιχτή, στην οποία πήγα με τα υπόλοιπα μέλη του συνεργείου για φαγητό.

Σ' ένα τραπεζάκι καθόταν μόνος του ο γιος του ταβερνιάρη, ο Χριστάκης Τσιγούρης, και κάτι έγραφε. Μου άρεσε αυτή η εικόνα: το παιδί, τα θολωμένα απ' την υγρασία τζάμια, οι ατμοί απ' τις κατσαρόλες που βράζανε, ο αέρας που λυσομανούσε έξω... Έπιασα κουβέντα με τον μικρό και διαπίστωσα πως αυτό που ετοιμάζε ήταν μια χειρόγραφη εφημεριδούλα, που λεγόταν «Ο Ψύλλος». Με συγκίνησε η προσπάθεια αυτού του παιδιού, που την εξέλαβα ως μια απόπειρα να σπάσει τα σύνορα του μικρού χωριού του, να υπερβεί την καθημερινή μίζερη πραγματικότητα, να ονειρευτεί. Εκείνο το βράδυ κιόλας αποφάσισα πως θα 'κανα ταινία μ' αυτό το θέμα.

Σε τρεις μήνες τελείωσα το σενάριο και απευθύνθηκα σε διάφορους παραγωγούς ταινιών. Όλοι θεώρησαν το θέμα αδιάφορο και αρνήθηκαν να επενδύσουν τα χρήματά τους... Ενδιέφερε εμένα! Κι αφού είχαν κλείσει όλες οι πόρτες, απέμεινε μόνο μια λύση: ν' αναλάβω ο ίδιος και την παραγωγή, να χρεωθώ ως τα μαλλιά κι ό,τι ήθελε προκύψει.

[...] Η ταινία τελικά ολοκληρώθηκε το φθινόπωρο του 1990. Προβλήθηκε στο πλαίσιο του πληροφοριακού προγράμματος του Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης και γνώρισε την ενθουσιώδη υποδοχή θεατών. [...] Παραβρέθηκα σε πολλές προβολές της ταινίας στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Ακολουθούσε πάντα συζήτηση με τους θεατές, οι οποίοι μονίμως με παρότρυναν να γράψω κι ένα μυθιστόρημα μ' αυτό το θέμα. Επειδή εμπιστεύομαι το ένστικτο των κινηματογραφόφιλων, ενέδωσα στις πιέσεις. Μια ιστορία που την αφηγήθηκα με εικόνες και αγαπήθηκε τόσο πολύ, σας την παρουσιάζω τώρα με τη γλώσσα της λογοτεχνίας, που χρησιμοποιεί ως κύριο εργαλείο τη λέξη. Ίδωμεν!

«Ο κύριος νομάρχης!»

(Σε ένα ορεινό χωριό της Ελλάδας του 1960 ζει ο Ηλίας, ένα δωδεκάχρονο αγόρι, που συντάσσει και εκδίδει μια χειρόγραφη εφημερίδα με τον τίτλο «Ο Ψύλλος»)

«Ακούστε, χωριανοί! Ήρθε ο κύριος νομάρχης στου Κοντοβουνίσσιου το καφενείο. Θα μας μιλήσει για τον δρόμο στα Φτέρια, που έχει βουλιιάξει και για το τυροκομείο. Είναι φερμένος και ο δασάρχης! Όποιος έχει δέρματα από αλεπούδες, κουνάβια και νυφίτσες να τα φέρει! Ακούστε χωριανοί!...»

Ο τελάλης περνούσε απ' όλες τις γειτονιές και πληροφορούσε τους κατοίκους για την άφιξη του νομάρχη και του δασάρχη.

Για τον Ηλία η επίσκεψη αυτή είχε μεγάλο δημοσιογραφικό ενδιαφέρον. Γνώριζε ότι, σε επίπεδο νομού, το πιο υψηλά ιστάμενο πρόσωπο, διορισμένο από την κυβέρνηση, είναι ο νομάρχης. Το γεγονός αποχτούσε ιδιαίτερη σημασία, γιατί δεν είχε ξαναεπισκεφτεί το χωριό τέτοιος αξιωματούχος.[...]

Όλοι οι κάτοικοι είχαν προσυπογράψει υπόμνημα της Κοινότητας με το οποίο καλούσαν τον νομάρχη να έρθει για να διαπιστώσει «ιδίους όμμασι» την τραγική κατάσταση των κατοίκων των οικισμών Περιβολάκι

και Λαδικού. Πράγματι, είχε βυθιστεί το έδαφος πριν τρεις εβδομάδες και η διέλευση ήταν αδύνατη. Οχτώ μαθητές που έμεναν εκεί δεν μπορούσαν να πάνε σχολείο. Οι άνθρωποι ήταν αποκλεισμένοι και έπρεπε να κατασκευαστεί επειγόντως κάποια γέφυρα. [...]

Όταν ο Ηλίας άκουσε τον τελάλη, ένωσε να του ανεβαίνει πυρετός.

«Αυτό είναι θέμα!» σκέφτηκε και αποφάσισε, όχι μόνο να κάνει εκτεταμένη παρουσίαση στο επόμενο φύλλο του *Ψύλλου*, αλλά να προσπαθήσει να πάρει και συνέντευξη από τον νομάρχη.

Αγωνιώδη ερωτήματα άρχισαν αμέσως να τον βασανίζουν:

- Θα καταδεχτεί ο νομάρχης να απαντήσει στις ερωτήσεις του;
- Αν κάτι πάει στραβά, πώς θα αντέξει τις κοροϊδίες όλων αυτών που μέχρι σήμερα τον ειρωνεύονταν χωρίς λόγο;

Άρχισε να τον ζώνει μαύρη απελπισία. [...] Το σκεφτόταν έτσι, το σκεφτόταν αλλιώς, ώσπου αποφάσισε να τολμήσει.

Όταν έφτασε στο καφενείο είχε δημιουργηθεί το αδιαχώρητο. [...] Ο Ηλίας προχώρησε σιγά σιγά, τρυπώνοντας ανάμεσα στις γυναίκες. [...] Όταν κατάφερε να μπει στο καφενείο, ο ιδρώτας έτρεχε ποτάμι κι ας είχε τσουχτερό κρύο. Περισσότερο βέβαια οφειλόταν στην αγωνία του, παρά στο στριμωξίδι. [...] Ο νομάρχης σηκώθηκε και άρχισε να μιλάει δυνατά για να τον ακούσουν όλοι. [...] Μόλις τελείωσε, ο Ηλίας χωρίς κανένα δισταγμό απηύθυνε στον νομάρχη την πρώτη ερώτηση, στην πρώτη συνέντευξη που επιχειρούσε να πάρει:

«Πότε θα μπορέσουν οι οχτώ αποκλεισμένοι μαθητές να παρακολουθήσουν τα μαθήματα του σχολείου τους; Πώς θα καλύψουν τη διδακτέα ύλη με τόσες πολλές απουσίες;»

Ο δάσκαλος δαγκωνόταν κι έκανε νοήματα στον Ηλία να σταματήσει.

«Ποιος είσαι εσύ;» ρώτησε έκπληκτος ο νομάρχης.

«Είμαι μαθητής της έκτης δημοτικού, ονομάζομαι Ηλίας Συλαϊδής και εκδίδω εδώ και τρία χρόνια τον *Ψύλλο*, μια χειρόγραφη εφημερίδα, που έχει αναγνώστες μαθητές σ' όλη την Ελλάδα».

«Για ποιο σκοπό, παιδί μου, εκδίδεις την εφημερίδα;»

«Δεν έχω βγει ποτέ έξω απ' το χωριό, κύριε νομάρχα. Ο *Ψύλλος* είναι τα φτερά που με βοηθάνε να πετάω μακριά!»

«Μήπως η ενασχόλησή σου με αυτόν τον *Ψύλλο* γίνεται αιτία να παραμελείς τα μαθήματά σου; Δάσκαλε, εσύ τι λες;»

«Είναι μέτριος κύριε νομάρχα. Μέτριος!»

«Ν' ανεβάσεις τις επιδόσεις σου. Η δημοσιογραφία είναι ένα υψηλό λειτούργημα και όχι ένα παιχνιδάκι για παιδιά. Οι μαθητές πρέπει να μελετούν τα μαθήματα του σχολείου τους και να μην ασχολούνται με αλλότρια...»

«Όμως οχτώ συμμαθητές μου έχουν τρεις βδομάδες να πάνε σχολείο και κανείς δεν ενδιαφέρεται για αυτούς!»

«Πήγαινε σπίτι σου, παιδί μου, αυτά δεν είναι δική σου δουλειά!»

Δημήτρης Σπύρου, «Ο Ψύλλος», 1997, εκδ. Πατάκη

1. Διαβάζω τα κείμενα και χαρακτηρίζω τις προτάσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ): (___/5)

- Το μυθιστόρημα «Ο Ψύλλος» προηγείται της ομώνυμης ταινίας. Λ
- Ο συγγραφέας εμπνεύστηκε την ιστορία κατά τη διάρκεια των γυρισμάτων ενός ντοκιμαντέρ. Σ
- Ο Ηλίας αποφάσισε να κάνει μια μικρή αναφορά στην εφημερίδα του, για την επίσκεψη του νομάρχη. Λ
- Τρεις συμμαθητές του Ηλία έχουν οχτώ εβδομάδες να πάνε σχολείο. Λ
- Ο νομάρχης αποφάσισε να επισκεφθεί το χωριό, για να δει με τα ίδια του τα μάτια το πρόβλημα που αντιμετώπιζαν οι κάτοικοι. Σ

2. Με βάση τα κείμενα, κυκλώνω τη σωστή απάντηση, που είναι μόνο μία κάθε φορά. (1 μ. το καθένα, ___/5)

- Η δημοσιογραφία είναι «υψηλό λειτούργημα», σημαίνει πως
 - το επάγγελμα του δημοσιογράφου έχει έναν σημαντικό κοινωνικό ρόλο
 - οι δημοσιογράφοι πρέπει να είναι μόνο ενήλικες
 - η δημοσιογραφία δεν είναι επάγγελμα
- Ο νομάρχης ήταν «το πιο υψηλά ιστάμενο πρόσωπο», δηλαδή:
 - αποφάσιζε μόνος του για όλα
 - ήταν η ανώτερη εκτελεστική εξουσία στον νομό
 - ήταν ο πιο μορφωμένος από όλους
- Στο καφενείο είχε δημιουργηθεί το αδιαχώρητο, σημαίνει ότι:
 - δεν χωρούσαν άλλοι
 - χωρούσαν πολλοί ακόμη
 - δεν υπήρχε διαχωριστικό
- Οι μαθητές πρέπει «να μην ασχολούνται με αλλότρια», σημαίνει πως οι μαθητές πρέπει
 - να μην ενδιαφέρονται για τίποτε άλλο πέραν των μαθημάτων τους
 - να μην κάνουν επιπλέον εργασίες για τα μαθήματά τους
 - να μην πειράζουν τους άλλους
- Είχε βυθιστεί το έδαφος, σημαίνει ότι:
 - υπήρξε καθίζηση του εδάφους
 - υπήρξε κατολίσθηση

- υπήρξε ρήγμα στο έδαφος

3. Εντοπίζω στα κείμενα ένα σημείο που δείχνει:

(___/10)

Οι προτεινόμενες απαντήσεις βαθμολογούνται με 2,5 μονάδες η καθεμία. Αν οι μαθητές έχουν γράψει μεγαλύτερα αποσπάσματα που περιέχουν όμως αυτά τα χωρία, βαθμολογούνται με 1 μονάδα.

- την αντίδραση του δασκάλου, όταν ο Ηλίας προσπάθησε να πάρει συνέντευξη από τον νομάρχη

Ο δάσκαλος δαγκωνόταν κι έκανε νοήματα στον Ηλία να σταματήσει.

- τα συναισθήματα του συγγραφέα για τον γιο του ταβερνιάρη

Με συγκίνησε η προσπάθεια αυτού του παιδιού, που την εξέλαβα ως μια απόπειρα να σπάσει τα σύνορα του μικρού χωριού του, να υπερβεί την καθημερινή μίζερη πραγματικότητα, να ονειρευτεί.

- την απήχηση της ταινίας στο κοινό

Προβλήθηκε στο πλαίσιο του πληροφοριακού προγράμματος του Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης και γνώρισε την ενθουσιώδη υποδοχή θεατών.

- την υποτίμηση της πρωτοβουλίας του Ηλία από τους ενήλικους

Η δημοσιογραφία είναι ένα υψηλό λειτούργημα και όχι ένα παιχνιδάκι για παιδιά./ Πήγαινε σπίτι σου, παιδί μου, αυτά δεν είναι δική σου δουλειά!

4. Παρατηρώ τα κείμενα και βάζω Χ σε μία επιλογή που θεωρώ σωστή. Συμπληρώνω την αιτιολόγηση της επιλογής μου, όπου χρειάζεται.

(___/10)

- Το κείμενο «Ο κύριος νομάρχης» ανήκει στην κατηγορία των: (4μ. η σωστή επιλογή +2 μ. η μία αιτιολόγηση = ___/6 μ.)

περιγραφικών κειμένων, γιατί.....

αφηγηματικών κειμένων, γιατί αφηγείται, λέει μια ιστορία, έχει αρχή, μέση τέλος, στηρίζεται στον χωροχρονικό άξονα, έχει διάλογο κτλ.(αρκεί μία αιτιολόγηση)

επιχειρηματολογικών κειμένων, γιατί.....

- Το εισαγωγικό σημείωμα: (___/4 μ.)

Βοηθάει τον αναγνώστη να καταλάβει πώς δημιουργήθηκε η ιστορία

Βοηθάει τον αναγνώστη να γνωρίσει τον συγγραφέα

Και τα δύο παραπάνω

Κανένα από τα παραπάνω

5. Αφού σχηματίσω ρήματα με το πρόθημα και το θέμα, τα τοποθετώ ανάλογα με τη σημασία τους στις προτάσεις. (2 μ. το καθένα, ___/10)

Πρόθημα	Θέμα	Προτάσεις
εκ-	-δίδω	π.χ. Εκδίδω την εφημερίδα.
μετα-		Παραδίδω την εργασία.
δια -		Καταδίδω τον ένοχο.
παρα-		Διαδίδω την είδηση.
κατα-		Μεταδίδω τον αγώνα.
επι-		Επιδίδω την κλήση της τροχαίας.

6. Παρατηρώ τα ρήματα με τη σημασία τους και τα αξιοποιώ για να συμπληρώσω τα γράμματα που λείπουν από τις λέξεις του πλαισίου. Τέλος, τοποθετώ τις λέξεις στις προτάσεις. (1 μ. το καθένα, ___/20)

κλίνω: αλλάζω κατεύθυνση, λυγίζω, ξαπλώνω

κλείνω: περιορίζω, τοποθετώ εμπόδιο, έτσι ώστε να παρεμποδίζω τη διέλευση

καλώ (κλήση): φωνάζω, ζητώ να δω ή να μιλήσω με κάποιον

απόκλιση, ανάκλιντρο, αποκλεισμός, κλειστοφοβία, κλίση,
κλείσιμο, παρεκκλίνω, άκλιτος, αποκλειστικός, κλήση

- Οι αρχαίοι Έλληνες ξάπλωναν σε ___ ανάκλιντρο ___.
- Αποφεύγω, όσο μπορώ, να μπαίνω σε αεροπλάνο, γιατί υποφέρω από _ κλειστοφοβία ___.
- Ο Μάριος έχει _ κλίση ___ στη ζωγραφική. Φτιάχνει υπέροχους πίνακες.
- Δεν _ παρεκκλίνω ___ ποτέ από τον στόχο μου.
- Η τιμή του πετρελαίου παρουσιάζει μεγάλη ___ απόκλιση ___ από πρατήριο σε πρατήριο.
- Τα επιρρήματα είναι ___ άκλιτες ___ λέξεις.
- Η έντονη χιονόπτωση προκάλεσε τον ___ αποκλεισμό ___ των κατοίκων του χωριού.

- Η Μαρία ζητά την ___ αποκλειστική ___ προσοχή της μητέρας της.
- Η οικονομική κρίση πιθανότατα μπορεί να οδηγήσει στο ___ κλείσιμο ___ πολλών καταστημάτων.
- Δεν απάντησα στο κινητό, γιατί ήταν ___ κλήση ___ από άγνωστο αριθμό.

7. Στις προτάσεις κάθε ομάδας λείπει κάθε φορά η ίδια λέξη, την οποία βρίσκω και συμπληρώνω. Στη συνέχεια, γράφω στην παρένθεση μια συνώνυμη, που θα μπορούσε να την αντικαταστήσει στη συγκεκριμένη πρόταση. (Βαθμολογείται με 2 μ. η εύρεση της ίδιας λέξης και με 1 μ. το κάθε συνώνυμο) (___/10)

- A)
- Δεν προσέχεις τι σου λέω, αλλού ___ τρέχει ___ το μυαλό σου. (φεύγει/βρίσκεται)
 - Ο χρόνος ___ τρέχει ___ και πίσω δεν γυρνάει. (φεύγει/κυλάει/περνάει)
 - Τα δάκρυα ___ τρέχουν ___ ποτάμι στα μάγουλά του. (κυλούν/ρέουν)
- B)
- Το χιόνι ___ κάλυψε ___ τα πάντα και τα έκανε λευκά. (σκέπασε)
 - Η έκθεσή του ήταν πολύ μεγάλη. ___ κάλυψε ___ σχεδόν δύο σελίδες. (γέμισε)
 - Ο θεός σου θα ___ καλύψει ___ τα έξοδα για τις σπουδές σου. (πληρώσει)

8. Τώρα ο Ψύλλος, η εφημερίδα του Ηλία, έγινε ηλεκτρονική με τίτλο “e-Ψύλλος”. Γράφω το δικό μου άρθρο, σχετικά με το πώς το σχολείο του σήμερα βοηθάει τα παιδιά να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες και να γίνονται δημιουργικά. Έχουν αλλάξει τα πράγματα από την εποχή του Ηλία; Υποστηρίζω την άποψή μου δίνοντας τουλάχιστον ένα παράδειγμα. (___/30)

Παράμετροι αξιολόγησης παραγωγής γραπτού λόγου

- Περιεχόμενο [20 μονάδες]:
 - A) επιχειρήματα για να υποστηρίξουν την άποψή τους/αντιπαραβολή με την εποχή του Ηλία.
 - B) τουλάχιστον 1 παράδειγμα που να στηρίζει τη θέση τους
- Δομή άρθρου (τίτλος) και διατύπωση (χρήση γ' προσώπου για τα επιχειρήματα/παραδείγματα και α' προσώπου για την άποψή τους κ.ά.) [5 μονάδες]
- Γραμματική – Σύνταξη- Ορθογραφία – Λεξιλόγιο [5 μονάδες]

Καλά αποτελέσματα!